

Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı Gerçekleştirildi

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) ile Politik ve Uluslararası Araştırmalar Kurumu (IPIS), 10. Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı'nı 12 Şubat 2018 tarihinde İstanbul'da Wishmore Otel'de gerçekleştirdi.

Ana teması, "Türkiye - İran Sürdürülebilir Strateji" olan 10. Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı'nın alt temaları "Türkiye - İran Öncelikli İşbirliği Fırsatları (Güncel Projeler ve OBOR)", "Stabil ve Kurumsal İlişki Modelleri", "Jeopolitik ve Enerji Politikaları Bağlamında Bölgesel İlişkiler" ve "Bölgesel Gelişmelere İki Taraflı Bakış" olarak belirlenmişti.

TASAM Başkanı Süleyman Şensoy, 10. Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, küresel risklere bakıldığında Bölge'de Türkiye ve İran için büyük meydan okumaların olduğunu, aynı zamanda tarihin de birtakım fırsatlar sunduğu bir dönemde bulunulduğunu söyledi. Amerika'nın tarihinin istediğinin tam tersini alma ile dolu olduğunu belirten Şensoy; "Küresel anlamdaki siyasi ve ekonomik güç, paraya sahip olmak, küresel güvenlikte alternatifsiz olmak gibi sebeplerle bugüne kadar bütün hatalarını başkalarına fatura etmeyi başardılar. Fakat özellikle son 10 yıldır şekillenen yeni dünya sistematığı içerisinde doğuda ve güneyde yeni çıkan güçlerden dolayı bu fatura etme işi gittikçe zorlaşıyor. Bu yüzleşmenin sancılarını da hem Amerikan siyasetinde hem ekonomisinde olumsuz olarak görüyoruz." diye konuştu.

Bölge'yi dönüştüren önemli aktörlerden birisinin de 2. Dünya Savaşı sonu itibarıyla oluşmaya başlayan ve 1948'de kurulan İsrail devleti olduğunu aktaran Şensoy, bu anlamda İran'ın İsrail ile çok ciddi sorunları bulunduğunu, Türkiye'nin de inişli çıkışlı bir ilişkisi olduğunu dile getirdi.

İsrail'in Bölge'deki varlığı ve genişleme isteğine değinen Şensoy, şöyle devam etti: "Varlığı nükleer güce dayandığı için bugünkü şartlar içerisinde tersi bir şey düşünmek çok mümkün değil. Fakat genişleme konusu ve bunun birtakım kutsal(!) ideallere dayandırılıyor olması da konuşulduğu zaman, komplo teorisi uygulandığı zaman, büyük bir vizyon olarak önümüze çıkıyor. Dolayısıyla bu genişleme isteği Bölge'deki türbülans ve istikrarsızlığı sürekli derinleştiriyor. Irak ve Suriye'de olan hadiseler, Lübnan'daki durum, yine Arap yarımadasında farklı enstrümanlar kullanılması sebebiyle Yemen'de yaşanan hadiseler... Belli ülkelerin uyumlu politika izleme stili için bazen görünürde, çoğu zaman görünmez bir şekilde İsrail ile uyumlu politika izlemek istendiği için diğer ülkelerde oluşturulan olumsuzluklar ve provokasyonlar... Bunlar Bölge'yi çok ciddi bir şekilde türbülans içerisinde tutuyor. Ne yazık ki geldiğimiz noktada daha sıcak bir hâl aldı. "

Süleyman Şensoy, Irak'ın kuzeyinin fiilen bölünmeye doğru gitmesi ve bağımsızlık ilanı ile birlikte Türkiye ve İran'ın ortaya koymuş olduğu tavrın bu süreci şimdilik engellediğini belirterek, şu değerlendirmelerde bulundu: "Oradaki bu bağımsızlık girişimi yenilirse engelleyecek başka bir irade olmadığını da belirtmekte fayda var. Çünkü Musul düştüğünde de Kuzey Irak yönetimi bir bağımsızlık denemesi yapmıştı. O zamanda Türkiye ve İran koydukları tavır itibarıyla bunu engellemişlerdi. Fakat fiili referandumda 'evet' oylarının yüksek çıkması sonrasında yaşanan süreçte de Federal Irak merkezî hükümetinin tekrar otoritesinin sağlanması noktasında iki ülkenin almış olduğu tavır ve Türkiye ile Irak

arasında yaklaşık 50 gün süren askeri tatbikatlar oldu. Belli sınır kapılarının, havaalanlarının kontrolünün merkezî hükümete geçmiş olması bu süreci erteledi. Ama bu talebin yenilenmeyeceği anlamına gelmez.”

Şensoy, Suriye'deki oluşumun da ciddi bir hâl aldığını ve bütün diğer gruplarla ve sorunlarla birlikte PKK'nın diğer kolu olan YPG marifetiyle orada “defacto” bir devlet oluşumuna dikkat çekerek, Hatay'ın altından ya da üstünden Akdeniz'e ulaşmak iradesinin ortaya çıktığını söyledi.

Türkiye'nin ilk olarak Fırat Kalkanı Harekatı ile belli bir bölgedeki bağı kopardığını ve şimdi de Hatay sınırında olan Afrin'deki yapılanmayı bertaraf etmek için 20-25 gündür bir hareket yürüttüğünü hatırlatan Şensoy, şöyle konuştu: “Şüphesiz bu sorunlar yine yaşanmaya devam edecek. Çünkü ortada kesin bir çözüm yok. Bu anlamda Suriye'de muhaliflerin de dâhil olacağı, mümkün olan en yüksek konsensüsle belirlenmiş bir merkezî otoritenin bir an önce tesis edilmesi lazım. Yeni krizlerle uğraşmamak adına Bölge ülkelerinin biraz daha pozitif anlamda agresif davranmasına ihtiyaç olduğu kanaatindeyim. Çünkü bu Irak, Suriye, İran ve Türkiye özelinde dört ülkenin de geleceğini, toprak bütünlüğünü ve ekonomik istikrarını ilgilendiren bir husus. Her ne kadar güneydeki operasyon Türkiye'nin diğer bölgelerinde hissedilmese de uluslararası algı olarak Türkiye'ye bir zarar verme çalışması da var. Elinde ağır silahlarla dolaşan sivil kıyafetli insanlar var. Bunlara, sivil halka Türkiye'nin zarar verdiği söyleniyor. Zaten orada düzenli bir ordu yok. Sivil olup olmamak çok ayırt edilebilir bir şey değil. Buna rağmen Türk ordusu mümkün olduğunca yavaş ilerleyerek ve sıfır sivil kayıp referansıya Özgür Suriye Ordusu ile birlikte gelişme almaya çalışıyor. Bir an önce bu Afrin Harekatı'nın sonuçlandırılması -durdurulması anlamında değil-, kontrol altına alınarak sonuçlandırılmasının da Bölge'deki önemli tansiyonlardan birini düşüreceğini düşünüyoruz. “

10. Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı'na İran Dışişleri Bakan Yardımcısı ve IPIS Başkanı Dr. Seyyed Kazem SAJJADPOUR, TASAM Başkanı Süleyman ŞENSOY, İran Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Araştırma ve Eğitim Merkezi Başkan Yardımcısı Büyükelçi Morteza Daman PAK, TASAM Başkan Yardımcısı Büyükelçi (E) Aydın NURHAN, Tahran Eski Büyükelçisi (E) Selim KARAOSMANOĞLU, Büyükelçi (E) Dr. Bahador AMINIAN, İran Ankara Büyükelçiliği Başkâtibi Nematollah MOZAFFARPOUR, İstinye Üniversitesi'nden TASAM Başkan Yardımcısı Tuğg. (E) Doç. Dr. Fahri ERENEL, TBMM 23. Dönem Milletvekili Prof. Dr. Mithat MELEN, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nden Prof. Dr. Özden Zeynep OKTAV, İstanbul Aydın Üniversitesi'nden TASAM Başkan Danışmanı Prof. Dr. Sedat AYBAR, İstanbul Kültür Üniversitesi'nden Gazeteci Yrd. Doç. Dr. Bora BAYRAKTAR, TASAM Enerji Çalışma Grubu'ndan Dr. Necmi DAYDAY, İRAM Başkan Yardımcısı Dr. Hakkı UYGUR, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü'nden Yrd. Doç. Dr. Bilgehan ALAGÖZ, TASAM İran Uzmanı Yıldız Teknik Üniversitesi'nden Hazal Vural JANE ve TASAM Orta Doğu Uzmanı Ahmet İŞCAN katıldı.

2008 yılından bu yana TASAM ve IPIS işbirliğinde düzenlenen Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantıları; daha sonra sürece dâhil olan ve dördüncüsü bu yıl 17-19 Nisan 2018 tarihinde Tebriz'de düzenlenecek ekonomi temelli “Türkiye - İran Forumu” inisiyatifi ile birlikte, iki ülkenin ilişkilerini kurumsallaştırmak ve belirli alanları önceleyerek derinleştirmek hedefini taşıyor.

Detaylı Bilgi için: <https://goo.gl/Yf2AhP>